

Ülesanded

Ülesanne I-1 (50 punkti) Olgu meil juhuslik suurus X võimalike väärtustega $\{x_1, x_2, \dots, x_7\}$, mille tõenäosused on vastavalt:

$$p(x_1) = p(x_2) = \frac{1}{16}, p(x_3) = p(x_5) = p(x_6) = \frac{1}{8}, p(x_4) = p(x_7) = \frac{1}{4} .$$

Leia kombinatoorne entroopia $H_{\text{comb}}[X]$ ja Shannoni entroopia $H[X]$.

Ülesanne I-2 (50 punkti) Olgu X ja Y juhuslikud suurused vastavalt väärtuste hulkadega $\{x_1, x_2, x_3\}$ ja $\{y_1, y_2, y_3\}$. Nende suuruste kohta on teada tõenäosuste $p(x_i, y_j) = p(X = x_i, Y = y_j)$ väärtused, mis on esitatud järgnevas tabelis:

$p(x_i, y_j)$	y_1	y_2	y_3
x_1	0.06	0.21	0.03
x_2	0.04	0.14	0.02
x_3	0.10	0.35	0.05

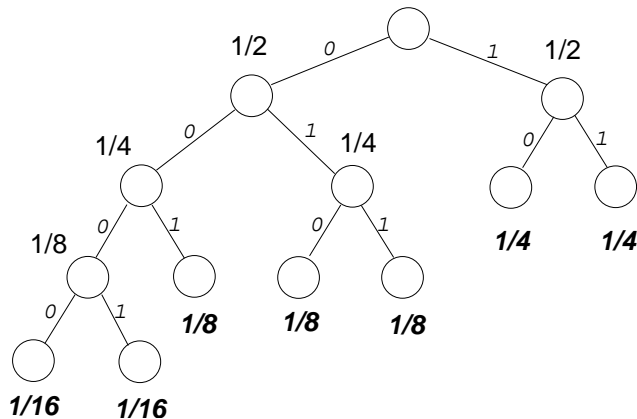
Leia $H[X | Y] - H[X]$.

Ülesanne 1 (60 punkti). Mitu kuupjuurt on elemendil $a \neq 0$ ringis $\mathbb{Z}_{60829}$? Põhjenda vastust.

Ülesanne 2 (40 punkti). RSA moodul on $n = 1199021$. On teada, et $598963^2 \equiv 1 \pmod{n}$. Tegurda selle teadmise abil moodul n .

Lahendused

Ülesanne I-1. Kombinatoorse entroopia leiame kui Huffmani puu:

lehtede kaalutud keskmise kõrguse, st:

$$H_{\text{comb}}[X] = 2 \cdot \frac{4}{16} + 3 \cdot \frac{3}{8} + 2 \cdot \frac{2}{4} = 2.625 .$$

Shannoni entroopia tuleb $H[X] = 3 \cdot \frac{\log_2 16}{16} + 3 \cdot \frac{\log_2 8}{8} + 2 \cdot \frac{\log_2 4}{4} = 2.625$.

Ülesanne I-2. Arvutades tabelist tõenäosused:

$$p(x_1) = 0.06 + 0.21 + 0.03 = 0.3$$

$$p(x_2) = 0.04 + 0.14 + 0.02 = 0.2$$

$$p(x_3) = 0.10 + 0.35 + 0.05 = 0.5$$

$$p(y_1) = 0.06 + 0.04 + 0.10 = 0.2$$

$$p(y_2) = 0.21 + 0.14 + 0.35 = 0.7$$

$$p(y_3) = 0.03 + 0.02 + 0.05 = 0.1$$

märkame et iga $i, j = 1..3$ korral kehtib seos $p(x_i, y_j) = p(x_i) \cdot p(y_j)$, millest järeldub et suurused X ja Y on *sõltumatud* ja seega $H[X] = H[X | Y]$ ja seega $H[X | Y] - H[X] = 0$.

Ülesanne II-1. Kuupjuure leidmine elemendile $a \neq 0$ ringis $\mathbb{Z}_{60829}$ tähendab võrrandi $x^3 \equiv a \pmod{60829}$ lahendite arvu leidmist. Et võrrand meenutab

RSA algoritmiga krüpteerimist (standardse astendajaga 3), siis esimene loomulik hüpotees võiks olla see, et arv $n = 60829$ on kahe algarvu p ja q korrutis. Tõepoolest, proovides jagada arvu n esimeste algarvudega

2, 3, 5, 7, 11, 13, 17, 19, 23, 29, 31, 37, 41, 43, 47, 53, 59...

märkame, et meie hüpotees peab paika: $60829 = 59 \cdot 1031$. Seega $\phi(n) = (p-1)(q-1) = 58 \cdot 1030 = 59740$ ja kuna $(3, 59740)$ siis on 3 pööratav element mooduli $\phi(n)$ järgi. Seega leidub astendaja d , nii et iga $x \in \mathbb{Z}_{60829}$ korral kehtib $(x^3)^d \pmod{60829} = 1$. Seega on kuupfunktsioon antud tingimustel pööratav ja järelikult on igal arvul $a \in \mathbb{Z}_{60829}$ täpselt üks kuupjuur.

Ülesanne II-2. Mooduli $n = 1199021$ proovimise teel tegurdamine on ilmselt liiga töömahukas. Teisendame kongruentsi $598963^2 \equiv 1 \pmod{n}$ järgmisele kujule:

$$598963^2 - 1 \equiv (598963 - 1) \cdot (598963 + 1) \equiv 598962 \cdot 598964 \equiv 0 \pmod{n}.$$

Eeldades, et $n = pq$, kus p ja q on algarvud, saame et korrutis $598962 \cdot 598964$ jagub n -ga kuid kumbki teguritest n -ga jaguda ei saa sest nad on n -st rangelt väiksemad. Seega jagub üks tegureist arvuga p ja teine neist arvuga q . Seega saame otsitava teguri kätte, kui arvutame suurima ühisteguri:

$$(598962, 1199021) = 1097,$$

mis on algarv. Kontroll näitabki, et $1199021 = 1097 \cdot 1093$.